

B. Traven

Kanlı Oyun

Türkçesi: Esat Nermi Erendor

Roman

1.

Condor Petrol Şirketi, faaliyetlerini Meksika'ya kadar genişletmiş büyük Amerikan firmalarından biriydi; ancak ne en güçlüsüydü ne de en büyüğü.

Gelgelelim oburca bir iştahı vardı.

Bireyin gelişmesinde olduğu kadar toplumun gelişmesinde de iştah, belirleyici bir etkidir. Ama büyük bir kapitalist şirketin gelişmesi söz konusu olunca, açık bir iştah ayrıca büyük önem kazanır. İştah, iktidar yayılımının temposunu belirlediği gibi, ekonomik hayatta buyurucu ve etkileyici bir güç olmak hedefine erişmede kullanılan aracın seçimini de belirler. Gerek yapısı, varlığı, amacı ve çalışma yöntemleri, gerek sorunları bakımından bir devletle çağdaş büyük bir kapitalist şirket arasında pek az fark vardır. Görünür tek fark da büyük kapitalist şirketin bir devletten genellikle daha iyi örgütlenmiş olması, daha akıllıca ve daha becerikli biçimde yönetilmesidir.

Condor Petrol Şirketi bu ülkenin piyasasında üstünlük sağlamak amacıyla birbirinin karşısında ve yanında yer almış şirketlerin en yenisiydi. En yenisiydi, ama en oburuydu da. Eski ve güçlü şirketlerle yarışta etkin bir yer kapmak için araçların seçiminde olsun, bunların kullanımında olsun ne dur durak tanıyordu ne de herhangi bir şeye saygı. Bir savaştır sürüp gidiyordu; bu savaşın tarzını belirleyen bir ana ilke var mıydı diye sorulursa, buna şöyle cevap verilebilirdi: Savaş ne kadar hoyratça yürütülürse o kadar kısa sürüyor, dolayısıyla da savaşların en insancılı oluyordu. Bu oluşta aynı zamanda eylemlerinin ahlak açısından özrü de saklıydı. Çünkü kavgayı kazanan barışı hemen geri getirdiği için insancıl bir savaş yürüttüğünü söyleyebiliyordu.

Bir petrol şirketinin gücü sadece sahip olduğu kuyuların sayısı ile ölçülmez. Bu güç daha çok sahip olduğu ya da denetimi altına aldığı arazi miktarıyla orantılıdır. Petrolcü açısından bakılınca üç çeşit arazinin söz konusu olabileceği görülür: Kesinlikle petrol bulunan arazi, jeologların tahminine göre petrol bulunması gereken arazi, petrolcülerin içgüdülerine dayanarak petrol bulunduğu kanısına vardıkları arazi. Bu üçüncü tür arazi, spekülasyonlara elverişlidir ve insana tek varil petrol çıkarmadan dahi milyonlarca dolar kazandırabilir.

İşte bu yüzden ki şirketler durmadan toprak, daha çok toprak ele geçirme kavgası verirler. Petrol bulunabilecek bütün topraklara büyük bir hürs ve kurnazlıkla sahip olmağa çalışırlar. Hele bir ele geçirmeğe görsünler, bu toprakları son hektarına kadar sömürmek için ne kadar teknik ve bilimsel yöntem varsa hepsine başvururlar.

Condor Petrol Şirketi gerek sermayesi gerekse petrol üreten kuyularının sayısı ve zenginliği bakımından en ön saftaki dev şirketlerin arasına giremediği için ikinci yolu, yani herhangi bir başka büyük şirketin sahip olduğundan daha fazla petrol ümidi bulunan toprağı ele geçirme yolunu izlemek zorunda kalmıştı. Altında petrol bulunan ya da petrol bulunabilir nitelikte büyük çapta toprağına sahip olmak, petrol piyasasında söz hakkı kazanabilmek için zorunlu; ancak o zaman fiyatları belirlemede ağırlığını ortaya koyabilir, sermaye bakımından kendisinden çok güçlü ve denetlenemez durumdaki büyük petrol şirketleri üzerinde etkin olabilirdi.

Bu işler yapılırken birtakım uygunsuz haller karıştırılmadığını ve şirket adına toprak almaya çıkmış simsarların istenilen araziye elde etmek için patronların zorunlu gördüğü hallerde suç işlediklerini söylemek pek kolay olmayacaktır. Condor Petrol Şirketi on sekiz zengin petrol kuyusu açmıştı. Bir yerin petrol bölgesi olabileceği kokusunu alsa ya da bir yerin başka bir şirket tarafından alınmasının düşünülüğünü öğrense hemen harekete geçiyordu.

Acımasızca yürütülen bu arazi elde etme işlerinde müdürlerden ya da yüksek kademeli görevlilerden biri asla ortaya çıkmadığı gibi, Amerikalı memurlar da ancak çok ender hallerde çalıştırılırdı.

Müdürler ancak şirketin sahip olmak istediği arazi, şirket hesabına çalışanların eline geçtiği zaman görünürlerdi. Şirket hep ikinci alıcı olurdu. Bu kirli alışveriş Meksikalı veya İspanyol, bazen de Alman simsarlar aracılığıyla yürütülmekteydi.

Condor Şirketi'nin yönetim merkezi Kaliforniya'nın San Francisco kentindeydi. Meksika şubesi ise Mexico'daki Tampico'da bulunuyordu. Ayrıca Panuco, Tuxpam ve Ebanco'da ofisleri vardı. Bunların dışında, biri Isthmus'da biri Campeche'de olmak üzere iki şube daha açmağa hazırlanıyordu.

Amerikalı, İngiliz ve İsveçli seçkin jeologlar çalıştırıyor ve bunlara dolgun maaşlar veriyordu. Şirketin arazi ölçüp harita çizen bir hayli de topografi vardı. Ancak yaptıkları iş daha az değerli sayıldığı için onlara, jeologlara oranla çok daha az para veriliyordu. Bu yüzden de topograflar çoğu kez çulsuz ve kılıksız halde orada burada serseriler gibi dolaşıyordu. Jeologlar gerek ekonomik gerek toplumsal bakımdan müdürlere biraz daha yakındılar, zira zengin petrol yatakları hakkında güzel haberleri onların kulaklarına fısıldayabilenler jeologlardı. Buna karşılık topograflar proletaryaya yakın durumdaydı; ancak kendileri bunu bir türlü kabul etmiyorlardı. Öyle ya, ne olsa yükseköğrenim görmüş kimselerdi. Ne var ki, ekmeğinin derindeki işçilerden daha çok ve daha ağır şartlarda çalışmak zorundaydılar. İşçilerin ise proleter mumamelesi görüp görmediklerine aldırış ettikleri yoktu. Çok sayıda sondajcı vardı ve haydutlar kadar cesur olan iriyarı kuleciler çok daha çabuk kovuluyordu. Kulecilerse, sondaj kulesi inşa edemedikleri için veya bir ustabaşına attıkları dayak yüzünden kovuldukları zaman bir süreliğine domates paketlemekten utanmıyorlardı.

Condor Şirketi'nin çalıştığı bölge petrol yatakları bakımından çok zengindi. Arazi ise ya şirketin malıydı ya da uzun süreyle kiralanmıştı. Bu arazinin tam ortasında, dört bir yanı petrol yataklarıyla çevrili bir çiftlik vardı: La Rosa Blanca, Akgül Çiftliği.

Akgül Çiftliği'nin genişliği 800 hektar kadardı. Sahibi Yerli Jacinto Yañez'di.